

Prima instanță - Judecătoria Bălți, sediul Sîngerei (jud. : I. Malcoci)

Instanța de Apel - Curtea de Apel Bălți (jud. : A. Corcenco, D. Corolevski, D. Stănilă)

DECIZIE

25 septembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în următoarea componență:

Președinte ședinței, judecătorul – Tatiana Vieru,

judecătorii – Maria Ghervas, Nina Vascan, Victor Burduh, Dumitru Mardari,

examinând recursul declarat de Mereacre Pavel,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Mereacre Pavel împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Maxcomfort-Nord” cu privire la încasarea datoriei,

împotriva deciziei din 28 martie 2019 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost respins apelul declarat de Mereacre Pavel, menținută hotărârea din 8 octombrie 2018 a Judecătoriei Bălți, sediul Sîngerei,

c o n s t a t ă:

La 17 iulie 2017, Mereacre Pavel s-a adresat în instanța de judecată cu cerere de chemare în judecată împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Maxcomfort-Nord” solicitând încasarea sumei de 20 000 de euro cu titlu de datorie și 12240 lei cu titlu de cheltuieli de plata taxei de stat.

În motivarea cererii de chemare în judecată a menționat că, 23 august 2008 a încheiat cu Societatea cu Răspundere Limitată „Blanșir” contractul nr. 17-BL/1 de investiție a capitalului personal în construcția apartamentelor din blocul de locuit amplasat în or. Bălți, str. Bulgară.

Întru executarea contractului de investiție, la data semnării contractului, a achitat prima tranșă în mărime de 20 000 de euro, ceea ce constituia 210 000 lei la cursul BNM la data efectuării plății.

La 18 februarie 2011 a încheiat cu Societatea cu Răspundere Limitată „Blanșir” contractul de investiție cu nr. 46-BL/2 a capitalului personal în construcția obiectivului nr. 3-06-27 a blocului de locuit amplasat în or. Bălți, str. Bulgară, potrivit căruia antreprenorul s-a obligat să construiască și să dea în exploatare apartamentul nr. 51 cu 2 odăi, etajul 4, scara nr. 2, cu suprafața totală de 78,8 m², iar reclamantul urma să achite în mărime totală prețul acestuia.

Astfel, din motiv că în termenii stipulați în contract Societatea cu Răspundere Limitată „Blanșir” nu a executat lucrările de antrepriză, Mereacre Pavel a solicitat rezilierea contractului.

Printr-un răspuns oficial Societatea cu Răspundere Limitată „Blanșir” a acceptat rezilierea contractului de investiție cu nr - BL/2 a capitalului personal în construcția obiectivului 23 august 2008 și contractul din 18 februarie 2011 nr. 17-BL/1 de investiție a

capitalului personal în construcția apartamentelor din casa de locuit amplasată în or. Bălți str. Bulgară.

Reclamantul a indicat că, după rezilierea contractelor Societatea cu Răspundere Limitată „Blanșir” nu a restituit suma de 20 000 de euro, sumă transferată acesteia în scopul beneficierii unui bun imobil din construcția blocului situat în or. Bălți, str. Bulgară.

Ulterior a aflat că, Societatea cu Răspundere Limitată „Blanșir” a fost radiată din registrul de Stat al persoanelor juridice și întreprinzătorilor individuali la 3 aprilie 2017 în baza hotărârii Curții de Apel Chișinău din 27 martie 2017.

Mereacre Pavel a invocat că 29 aprilie 2013, între Societatea cu Răspundere Limitată „Blanșir” și Societatea cu Răspundere Limitată ”Maxcomfort-Nord” a fost încheiat un acord prin care toate obligațiile, față de investitori au fost preluate de ”Maxcomfort-Nord”.

Astfel, s-a adresat acestea cu solicitarea de restituirea sumei investite în construcția bunului imobil început de către Societatea cu Răspundere Limitată „Blanșir” însă nu a primit nici un răspuns în acest sens.

Prin hotărârea din 8 octombrie 2018 a Judecătorei Bălți, sediul Sîngerei cererea de chemare în judecată depusă de Mereacre Pavel, a fost respinsă ca neîntemeiată.

S-a încasat de la Mereacre Pavel în beneficiul Societății cu Răspundere Limitată ”Maxcomfort-Nord”, suma de 5 000 (cinci mii) lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 25 octombrie 2018, Mereacre Pavel a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii din 8 octombrie 2018 a Judecătorei Bălți, sediul Sîngerei și pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 28 martie 2019 a Curții de Apel Bălți a fost respinsă cererea de apel depusă de Mereacre Pavel și menținută hotărârea din 8 octombrie 2018 a Judecătorei Bălți, sediul Sîngerei.

La 3 iulie 2019, Mereacre Pavel a declarat recurs împotriva deciziei din 28 martie 2019 a Curții de Apel Bălți și hotărârii din 8 octombrie 2018 a Judecătorei Bălți, sediul Sîngerei solicitând admiterea recursului, casarea hotărârilor instanțelor ierarhic inferioare și transmiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

În motivare a indicat că concluzia instanței de apel este greșită.

La caz sunt aplicabile prevederile art. 946 Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019).

Potrivit pct.8 al acordului încheiat între Societatea cu Răspundere Limitată „Blanșir” și Societatea cu Răspundere Limitată „Maxcomfort-Nord”, ultima a preluat toate obligațiile Societății cu Răspundere Limitată „Blanșir”, inclusiv și cea asuma de către aceasta față de Mereacre Pavel.

Recurentul consideră că, din moment ce Societatea cu Răspundere Limitată „Maxcomfort-Nord” a semnat contractul de cesiune, prin prisma art. 558 alin.(2) Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019) și-a asumat o obligațiune inclusiv și față de sine și a preluat atât garanțiile și drepturile investitorilor.

Instanțele ierarhic inferioare examinând cauza nu au dat o apreciere corectă cerințelor înaintate prin prezenta acțiune și nu au combătut sub nici o formă argumentele invocate la examinarea cauzei în fond.

Concluzia instanței de apel este în contradicție cu situația de fapt a cauzei astfel că, instanța a examinat cauza superficial fără a constata și elucida circumstanțe importante pentru soluționarea corectă a cauzei.

Prin referința depusă la 17 august 2019, Societatea cu Răspundere Limitată „Maxcomfort-Nord” a indicat că recursul depus de Mereacre Pavel este neîntemeiat și a pledat pentru respingerea acestuia.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Bălți a pronunțat dispozitivul deciziei la 28 martie 2019.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Potrivit avizului de recepție, recurentul Mereacre Pavel a recepționat decizia motivată a instanței de apel la 13 mai 2019 (f. d. 172).

Cererea de recurs a fost declarată la 3 iulie 2019, respectiv în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Prin încheierea din 11 septembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție recursul declarat de Mereacre Pavel a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 441 și art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului, verificând în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, prezentul recurs se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând argumentele invocate în cererea de recurs pe baza materialelor din dosar, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Analizând materialele dosarului, instanța de recurs retine următoarele:

Din actele cauzei civile s-a stabilit că la 23 august 2008 Mereacre Pavel a încheiat cu Societatea cu Răspundere Limitată „Blanșir” contractul nr. 17-BL/1 de investiție a capitalului personal în construcția apartamentelor din blocul de locuit amplasat în or. Bălți, str. Bulgară. Totodată, a achitat prima tranșă în mărime de 20 000 de euro, ceea ce constituia 210 000 lei la cursul BNM la data efectuării plății.

La 18 februarie 2011 a încheiat cu Societatea cu Răspundere Limitată „Blanșir” contractul de investiție cu nr. 46-BL/2 a capitalului personal în construcția obiectivului nr. 3-06-27 a blocului de locuit amplasat în or. Bălți, str. Bulgară, potrivit căruia antreprenorul s-a obligat să construiască și să dea în exploatare apartamentul nr. 51 cu 2 odăi, etajul 4, scara nr. 2, cu suprafața totală de 78,8 m², iar reclamantul urma să achite prețul acestuia în mărime de 33 100 de euro.

La 1 iunie 2014, Mereacre Pavel printr-o cerere a solicitat Societății cu Răspundere Limitată „Blanșir” rezilierea contractelor de investiții din 23 august 2008 și 18 februarie 2011 și restituirea sumei de 20 000 de euro.

Prin scrisoarea de garanție Societatea cu Răspundere Limitată „Blanșir” la informat pe Mereacre Pavel că este de acord cu rezilierea contractelor și va restitui suma investită până la 6 ianuarie 2015.

Conform acordului din 29 aprilie 2013 Societatea cu Răspundere Limitată „Blanșir” a transmis Societății cu Răspundere Limitată ”Maxcomfort-Nord” toate obligațiile față de investitori.

În acest sens la 9 aprilie 2014 între părți fiind întocmit procesul-verbal de primire-predare a obiectului de construcție nefinalizat din mun. Bălți, str. Bulgară și întocmită lista investitorilor în construcția menționată.

Potrivit hotărârii din 27 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău, Societatea cu Răspundere Limitată „Blanșir” a fost radiată din Registrul persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali.

Astfel, la 17 iulie 2017, Mereacre Pavel s-a adresat în instanța de judecată cu cererea de chemare în judecată Societății cu Răspundere Limitată ”Maxcomfort-Nord” solicitând sumei de 20 000 de euro achitată Societății cu Răspundere Limitată „Blanșir” ca urmare a încheierii contractelor de investiție în construcția blocului de locuit din or. Bălți, str. Bulgară.

Examinând cauza, instanța de fond a respins acțiunea ca neîntemeiată.

Pentru a hotărî astfel, instanța a conchis că, între Societatea cu Răspundere Limitată „Blanșir” și Societatea cu Răspundere Limitată ”Maxcomfort-Nord” a fost încheiat un acord ce ține de soluționarea probleme referitoare la finisarea construcției locative din str. Bulgară, or. Bălți, în acest sens fiind semnat și un act de predare-primire a blocului.

Potrivit procesului-verbal Mereacre Pavel nu este inclus în lipsa persoanelor care au investit în construcția bunului imobil.

Astfel, instanța a reținut că, potrivit contractului de cesiune dintre Societatea cu Răspundere Limitată „Blanșir” și Societatea cu Răspundere Limitată „Maxcomfort-Nord” și investitorii, ultima nu a preluat nici o datorie a Societății cu Răspundere Limitată „Blanșir” față de Mereacre Pavel, iar ca urmare nu a confirmat existența datoriei invocate de reclamant.

Colegiul a constatat că examinând cauza în ordine de apel, instanța de apel greșit a reținut că probele prezentate de către apelantul Mereacre Pavel în instanța de apel și anume, acordul din 29 aprilie 2013 semnat între Societatea cu Răspundere Limitată „Blanșir” și Societatea cu Răspundere Limitată „Maxcomfort-Nord” și lista investitorilor, nu urmează a le fi dată o apreciere din motiv că, ultimul nu a probat imposibilitatea prezentării actelor în cadrul instanței de fond.

Potrivit art. 119¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă toate probele se prezintă, sub sancțiunea decăderii, în termenul stabilit de instanța de judecată, în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare, dacă legea nu prevede altfel. În cazul prezentării probelor contrar condițiilor prevăzute de lege, judecătorul dispune restituirea acestora printr-o încheiere protocolară.

La caz, din materialele dosarului nu se constată că instanța de fond ar fi stabilit reclamantului Mereacre Pavel un termen expres pentru prezentarea tuturor probelor.

Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 8 octombrie 2018, ședință la care s-a examinat cauza în fond, aceasta s-a desfășurat în lipsa reclamantului.

În cadrul examinării cauzei în instanța de apel apelantul Mereacre Pavel a comunicat instanței că nu a avut posibilitatea de a prezenta probele respective în instanța de fond, deoarece în instanța de fond cauza s-a examinat în lipsa sa, iar despre probe a aflat în cadrul cauzei penale pornite în baza indicilor infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (4) din Codul penal pe numele lui Șincariuc Boris, directorul Societății cu Răspundere Limitată „Blanșir”.

Art. 122 alin. (4) din Codul de procedură civilă reglementează că, se consideră inadmisibile probele ce nu au fost prezentate de participanții la proces până la data stabilită de judecător, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 119¹ și art. 372 alin.(1).

În conformitate cu art. 372 alin. (1) din Codul de procedură civilă părțile și alți participanți la proces au dreptul să prezinte noi probe dacă acestea respectă prevederile art. 119¹ alin. (2), dacă acestea nu au fost reclamate de către prima instanță la cererea participanților la proces sau dacă au fost restituite în mod nejustificat de către prima instanță.

Respectiv, în condițiile în care Mereacre Pavel a demonstrat instanței imposibilitatea de a prezenta probele date în instanța de fond, Curtea de Apel urma să dea o apreciere probelor prezentate în cadrul instanței de apel.

Instanța de apel având împuternicirea de a face analiza hotărârii pronunțată de instanța de fond atât sub aspectul nelegalității cât și al netemeinicii, în urma aprecierii probelor și a interpretării faptelor poate stabili o altă situație de fapt decât cea reținută de prima instanță.

Astfel, instanța de apel greșit a concluzionat nefiind incidente niciunul din cazurile prevăzute de dispozițiile art. 119¹ și 122 din Codul de procedură civilă, și ca urmare de a nu administra probele prezentate în apel din motiv că apelantul Mereacre Pavel trebuia să le prezinte la etapa administrării probele în instanța de fond.

Or, la etapa încheierii dezbaterilor judiciare în prima instanță atât reclamantul cât și reprezentantul acestuia nu au fost prezenți, astfel acesta nu a avut posibilitatea de completare a probatoriului la etapa respectivă.

Așadar, instanța de apel fiind instanță de investită cu judecarea fondului putea să dispună administrarea de noi probe în condițiile art. 372 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Prin prisma principiului nemijlocirii, reglementat de art. 25 alin. (1) din Codul de procedură civilă instanța trebuie să cerceteze direct și nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților și intervenienților, depozițiile martorilor, concluziile expertului, consultațiile și explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio și să vizioneze înregistrările video, să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate și al probelor cercetate și verificate în ședință de judecată.

Totodată, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa constantă, nu reglementează regimul probelor, ca atare (Mantovanelli împotriva Franței, pct. 34).

Admisibilitatea probelor și aprecierea acestora sunt în primul rând de competența dreptului intern și a instanțelor naționale [García Ruiz împotriva Spaniei (MC), pct. 28]. Situația este similară în ceea ce privește forța probatorie și sarcina probei [Tiemann împotriva Franței și Germaniei (dec.)]. Tot instanța națională este cea care apreciază utilitatea probelor propuse [Centro Europa 7 SRL și Di Stefano împotriva Italiei (MC), pct. 198].

În conformitate cu art. 373 alin. (2) Cod de procedură civilă în limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

Prin urmare, instanța de apel este datoare să verifice, în limitele cererii de apel, stabilirea situației de fapt și aplicarea legii de către prima instanță, având posibilitatea de completare a probelor administrate de prima instanță, precum și administrarea probelor noi propuse în condițiile art. 372 alin. (1) Cod de procedură civilă dacă sunt necesare pentru soluționarea cauzei.

Deci, dispoziția art. 373 alin. (2) Cod de procedură civilă statuează caracterul devolutiv al apelului, cale ordinară de atac ce are ca principală trăsătură aducerea litigiului în fața instanței de apel ca instanță de fond în limita cererii de apel, adică i se transmite

dreptul de a judeca cauza de la o instanță de fond la o altă instanță ierarhic superioară și astfel, are obligația de a rejudeca fondul acesteia.

Așadar, fiind investită cu judecarea fondului, instanța de apel administrează probe cu înscrisuri și face aprecieri asupra acestora, în cazul îndeplinirii condițiilor art. 119¹ alin. (2) lit. b) și art. 372 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Or, în speță fiind prezentată o probă care nu a fost administrată în instanța de fond, iar apelantul a comunicat imposibilitatea prezentării acesteia la etapa respectivă, instanța de apel urma să se expună asupra acesteia și să îi dea o apreciere.

Colegiul reține că, prin motivele de apel apelantul a invocat insuficiența probelor administrate în prima instanță și a prezentat probe noi pentru a demonstra starea de fapt.

În speță însă, instanța de apel, neglijând caracterul devolutiv al acestei căi de atac, s-a rezumat le respingă ca neîntemeiată în condițiile art. 138 alin.(4) din Codul de procedură civilă.

Din examinarea hotărârii contestate, Colegiul reține că instanța de apel nu a răspuns deloc criticilor invocate de apelant, nu a ținut cont de argumentele indicate, astfel nu a cercetat fondul litigiului dedus judecării, prin ce s-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil în sensul art.6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Potrivit jurisprudenței Europene, garanțiile implicite ale art. 6 § 1 includ obligația de a motiva hotărârile judecătorești (H. împotriva Belgiei, pct. 53). O decizie motivată permite părților să demonstreze că a fost audiată în mod real cauza lor.

În scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei cerințelor solicitate în acțiunea era indispensabil, alături de cele constatate, de a supune controlului legalitatea hotărârii atacate cu apel în baza argumentelor aduse în cererea de apel, cu expunerea poziției instanței pe fiecare din argumentele invocate.

Or, instanța are obligația de a răspunde prin motivare la toate argumentele prezentate de părți, întrucât numai prin pronunțarea unei hotărâri motivate poate fi realizat un control public al administrării justiției (hotărârea Hirvisaari c. Finlanda din 27 septembrie 2001), iar abținerea instanței de apel de la furnizarea unui răspuns explicit în privința pretențiilor formulate constituie o încălcare a art. 6 §1 Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Art.239 Cod de procedură civilă, stipulează că hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Colegiul reține că decizia din 08 mai 2018 a Curții de Apel Bălți nu cuprinde toate motivele pe care se întemeiază soluția dat fiind faptul că au fost lăsate neanalizate probele noi propuse apelant.

Pornind de la aceste aspecte, Curtea a constatat ca în speță, instanța de apel nu s-a pronunțat în nici un fel asupra probei prezentate de apelant, prin urmare, motivarea nu întrunește cerințele procedurale prevăzute de art. 241 alin.5) Cod procedură civila, pentru ca nu arată, în concret, motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței și care au condus la soluția emisă.

În aceasta situație, instanța de recurs nu poate exercita controlul judiciar asupra hotărârii pronunțate, iar analizarea, direct în faza recursului, a motivelor ar duce la privarea părții de un grad de jurisdicție și implicit la încălcarea principiului "non omisso medio", ceea ce este inadmisibil.

Așadar, instanța de apel a încălcat principiile funcționale ale dreptului procesual civil, fapt ce determină instanța de recurs să caseze decizia instanței de apel.

Lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, de aceea cauza urmează a fi reexaminată.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând pricina, să emită o decizie legală și întemeiată.

Totodată, instanța de recurs va casa și încheierea din 14 februarie 2019 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a respins cererea de acceptare a probelor suplimentare depusă de Mereacre Pavel, ținând cont de prevederile art. 429 alin. (3) din Codul de procedură civilă care stabilește că recursul împotriva deciziei se consideră declarat și împotriva încheierilor, chiar dacă acestea au fost emise după pronunțarea hotărârii atacate cu recurs.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că instanța de apel conform celor mai sus expuse nu a analizat în fond probele noi prezentate de apelant, s-a constatat încălcarea normelor de drept procedural și deoarece eroarea judecătorească nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa decizia din 28 martie 2019 și încheierea din 14 februarie 2018 a Curții de Apel Bălți, cu restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), 429 alin.(3) din Codul de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Mereacre Pavel.

Se casează decizia din 28 martie 2019 și încheierea din 14 februarie 2019 a Curții de Apel Bălți, adoptate în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Mereacre Pavel împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Maxcomfort-Nord” cu privire la încasarea datoriei, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Maria Ghervas

Nina Vascan

Victor Burduh

Dumitru Mardari